

⁶ Про затвердження Порядку застосування зброї і бойової техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами Військово-Морських Сил Збройних Сил в мирний час у разі виконання ними завдань з охорони підводного простору в межах територіального моря України: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.11.2008 р. – № 1007 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 89. – Ст. 2981.

⁷ Про затвердження Інструкції про застосування зброї, бойової техніки, озброєння кораблів (катерів), літаків і вертольотів Державної прикордонної служби України, спеціальних засобів та заходів фізичного впливу під час охорони державного кордону та виключної (морської) економічної зони України: Наказ Адміністрації Держкордонслужби від 21.10.2003 р. № 200 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 43. – Ст. 2287.

⁸ Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р., № 638-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.

⁹ Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 108.

¹⁰ Про затвердження Положення про корабельну службу у Військово-Морських Силах Збройних Сил України: Наказ Міністерства оборони України від 25.11.2003 р. № 415 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 51. – Т. 2. – Ст. 2726.

¹¹ Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 108.

¹² Там само.

¹³ Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-ХІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 9. – Ст. 106.

¹⁴ Про Воєнну доктрину України: Указ Президента України від 15.06.2004 р. № 648/2004 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 30. – Т. 1. – Ст. 2005.

¹⁵ Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р., № 638-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.

¹⁶ Там само.

Резюме

У статті доведено необхідність зміни законодавства щодо можливості припинення терористичних актів у внутрішніх водах, територіальному морі та на континентальному шельфі України Військово-Морськими Силами Збройних Сил України.

Ключові слова: протидія тероризму, терористична діяльність, суб'єкт протидії тероризму, територіальне море.

Резюме

В статье обосновывается необходимость изменения законодательства относительно возможности прекращения террористических актов во внутренних водах, территориальном море и на континентальном шельфе Украины Военно-Морскими Силами Вооруженных Сил Украины.

Ключевые слова: противодействие терроризму, террористическая деятельность, субъект противодействия терроризму, территориальное море.

Summary

In the article the necessity of change of legislation is grounded in relation to possibility of stopping of assassinations in internal waters, territorial sea and on the continental shelf of Ukraine by Naval Forces of Military Powers of Ukraine.

Key words: counteraction terrorism, terrorist activity, subject of counteraction terrorism, territorial sea.

Отримано 13.02.2012

О. Р. ШЕВЧУК

Оксана Романівна Шевчук, кандидат юридичних наук, доцент Тернопільського національного економічного університету

РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА КАТЕГОРІЯ ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Фінансові ресурси, які в період функціонування на території України планової економіки належали виключно до публічних фондів, з набуттям незалежності змінили свою правову та економічну природу. Приватна власність та ринкова економіка сприяли розвитку в державі нових економічних правовідносин. Основним джерелом формування публічних фондів коштів стали фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання. Фінансові установи на даному етапі опосередковують рух централізованих та децентралізованих фінансових активів. Проте держава як була, так і залишається основним суб'єктом фінансово-правових

відносин. Фінансове законодавство, забезпечене силою державного примусу, окреслює правові основи функціонування фінансової системи держави.

Метою даної статті є аналіз фінансово-правових відносин, які виникають на ринку фінансових послуг. Адже найважливіші аспекти формування та розвитку ринку фінансових послуг як цілісної системи не отримали належного висвітлення в науковій літературі, а сам ринок розглядається фрагментарно у світлі банківського, страхового та інвестиційного сегментів.

Проблематика державного регулювання фінансових ринків широко обговорюється у науковій літературі. Зокрема у працях О. А. Данильчука, П. Т. Геги, М. І. Савлука, В. П. Ходаківської, М. М. Агаркова; А. Б. Альтшуллера, М. І. Брагінського, В. П. Грибанова, Л. Г. Ефімової, Р. Давида, К. Цвайгерта, Дж. Гольда, Ф. Вуда, Ф. Канна, Г. Бермана, Дж. Фридланда, Р. Циммерманна, І. Шихата та ін.

Водночас висока динамічність процесів, що відбуваються на ринку, зумовлює необхідність комплексного розгляду ринку фінансових послуг з використанням системного підходу та розробкою необхідного понятійного апарату та методологічного інструментарію. У працях вітчизняних науковців часто використовуються без жодної аргументації або визначення категорії «фінансова послуга» та «ринок фінансових послуг». Досліджуване поняття є одним з елементів безлічі правових явищ, і законодавець зробив спробу регламентувати діяльність на ринку фінансових послуг одним нормативно-правовим актом – Законом України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг». Зокрема у згаданому нормативно-правовому акті зазначено, що ринок фінансових послуг – це сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів. На підставі аналізу згаданого визначення доходимо висновку, що купівля-продаж фінансових послуг має здійснюватися на ринку фінансових послуг. Однак необхідно відзначити, що в науковій літературі саме поняття «ринок фінансових послуг» як таке не виокремлено, а належить до поняття «фінансовий ринок».

У нашому розумінні ринок фінансових послуг – це сукупність відносин продавець – покупець, здійснюваних через фінансову послугу як сферу господарської діяльності, де фінансові послуги спочатку виробляються для обміну або купівлі – продажу.

Для визначення ринку фінансових послуг необхідно спочатку дати визначення та уточнення меж фінансового ринку. У навчальному посібнику «Фінанси» за ред. А. М. Ковальнової фінансовий ринок розглядається як ринок, на якому здійснюється обіг капіталів. У свою чергу на підтвердження вищезазначеного П. П. Кравченко, визначив фінансовий ринок як ринок, де об'єктом купівлі-продажу виступають різноманітні фінансові інструменти і фінансові послуги. Головна функція фінансового ринку полягає у трансформації пасивних коштів у позичковий капітал, а представлені функції ринку фінансових послуг відображають конкретні форми організації руху фінансових ресурсів за допомогою фінансово-кредитного механізму між суб'єктами господарювання.

З урахуванням закономірностей функціонування фінансів і фінансової системи формується економічна політика держави загалом та її фінансова політика¹. Проте роль держави як суб'єкта фінансових правовідносин поступово трансформується, вона дедалі частіше стає суб'єктом ринку фінансових послуг. На думку О. П. Орлюк, «...держава водночас діє на ринку як кредитор та позичальник, як акціонер та емітент акцій. Держава є найбільшим позичальником на фінансовому ринку, власником найбільшої кількості цінних паперів українських підприємств та найбільшим продавцем корпоративних цінних паперів. Відповідно аналіз перспектив розвитку фінансового ринку в Україні потребує розуміння ролі держави як учасника ринку»². Участь держави у правовідносинах фінансового характеру, навіть у ролі акціонера чи кредитора зумовлює імперативний характер таких правовідносин, їх фінансово-правову належність.

Фінансовим правовідносинам, що регулюються фінансово-правовими нормами, властиві специфічні особливості, які завжди виокремлювали їх із багатьох інших видів відносин, що також мають грошовий характер².

Проте зміни у соціально-економічному устрої зумовили формування системи господарських правовідносин, які стали предметом правового регулювання окремої галузі права. Суспільні відносини в сфері діяльності фінансових установ, здійснення розрахунків, страхування, фінансового лізингу, кредитування опинилися на межі правового впливу двох галузей. Саме тому на даному етапі необхідно розмежувати предмет правового регулювання.

З цього приводу відомий теоретик фінансового права Д. А. Беккерська зазначає: «Вченим юристам-фінансистам необхідно наполегливіше відстоювати позиції збереження норм фінансового права за галуззю, що регулює фінансову діяльність держави. Підставою для цього є прийнятий в Україні Господарський кодекс України, в якому фінансова діяльність в державі навіть не згадується, а все зводиться до господарської діяльності» (переклад наш)³. Науковці, проводячи класифікацію методів правового регулювання відносин комерційних банків з центробанком, дійшли висновку про адміністративно-правовий характер правовідносин у сфері банківського регулювання. Серед прихильників адміністративної домінанти у регулюванні ринку фінансових послуг слід відзначити Л. Г. Ефімову, О. О. Качан, В. Л. Кротюк та інших. Для того щоб визначити галузеву належність імперативних відносин, які виникають на ринку фінансових послуг, необхідно проаналізувати предмет правового регулювання фінансового та адміністративного права. Зокрема В. Б. Авер'янов до предмета адміністративного права відносить групи однорідних суспільних відносин, що

формується у ході державного управління економічною, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферами, а також реалізації повноважень виконавчої влади, делегованих державою органам місцевого самоврядування, громадським організаціям та деяким іншим недержавним інституціям⁴. Проте В. П. Нагребельний зазначає: «Фінансовим правом регулюються тільки організаційно-майнові (організаційно-грошові) відносини, що впливають з владної діяльності держави в особі уповноважених державою органів з приводу створення, розподілу і використання нею фондів коштів. У цих відносинах завжди проявляється владно-організуюча роль держави в розподілі та перерозподілі внутрішнього валового продукту і національного доходу, оскільки ці відносини мають владно-майновий (грошовий) характер»⁵. Імперативно-владний характер – спільна ознака згаданих правовідносин. Проте фінансові правовідносини владно-грошові, крім того, базовою категорією фінансового права є фінансова система держави.

На думку автора, ринок фінансових послуг – невід’ємна складова фінансової системи держави, адже саме фінанси суб’єктів господарювання та домогосподарств (які акумулюють фінансові посередники), шляхом реалізації фіскальної та грошово-кредитної політики стають основою формування публічних фондів коштів. На підтвердження цього С. Л. Лондар зазначає: «з’ясовуючи правову природу фінансової системи держави як базової складової предмета фінансового права, слід зазначити, що однією з найхарактерніших ознак фінансової сфери є динаміка, рух коштів»⁶.

При аналізі предмета фінансового регулювання необхідно враховувати позицію Ю. Ровинського про владно-майновий зміст фінансових правовідносин. Класифікація галузей права на приватні та публічні властива для романо-германської правової системи, із зміною правового статусу держави як суб’єкта правовідносин потребує уточнення, адже вона не враховує існування комплексних галузей права. Майновий (грошовий) елемент фінансових правовідносин часто стає причиною того, що окремі науковці схильні відносити їх до диспозитивних. Про це часто наголошує М. П. Кучерявенко: «... слід звернути увагу саме на нерозривність відносин влади і специфічних майнових відносин, регулювання яких здійснюється як єдине ціле. Показовим щодо цього є порівняння з адміністративними і цивільними правовідносинами. Саме у них часто розмиваються, змішуються фінансово-правові відносини, але розмежування цих галузей і має будуватися на позиціях владно-майнового характеру фінансово-правових відносин (адміністративні правовідносини – владні; цивільні – майнові; фінансові правовідносини – владно-майнові)»⁷.

Автор наукового дослідження не ігнорує комплексний характер правовідносин, які формуються на ринку фінансових послуг, проте адміністративно-правові, господарсько-правові та цивільно-правові відносини не належать до об’єкта даного наукового дослідження. На думку автора, саме імперативний аспект є визначальним для регулювання ринку фінансових послуг як складової фінансової системи держави. У цьому розумінні доречно визнати, що саме через інститут фінансових правовідносин узгоджуються різноманітні й нерідко різновекторні спрямування, потреби, прагнення суб’єктів грошово-кредитної сфери.

Дослідження російських вчених, що проводяться у зазначеному напрямі, дають змогу визнати фінансові установи суб’єктами фінансового права, зокрема О. Ю. Грачова вважає, що фінансова діяльність держави в умовах ринкової економіки охоплює сферу недержавних комерційних організацій, підприємств різних форм власності, іноземних інвесторів з метою підтримання законності та правопорядку у сфері фінансів.

Характеризуючи ринок фінансових послуг як складову фінансової системи держави, необхідно визначити його роль у її функціонуванні та співвідношення з іншими її складовими елементами.

Фінансова система держави стала об’єктом дослідження багатьох науковців: економістів, фінансистів, політологів, юристів; саме тому позиції вчених щодо її структури різні, часто діаметрально протилежні.

М. П. Кучерявенко розглядає фінансову систему, як таку, що містить такі ланки: 1) бюджетна система; 2) кредитна система; 3) обов’язкове державне страхування; 4) фінанси підприємств⁹.

Особливої уваги заслуговує підхід до структуризації фінансової системи Л.К.Воронової, відповідно до якого існує дві підсистеми:

«1. Публічні державні і муніципальні фінанси. До цієї підсистеми належать централізовані і децентралізовані фонди: а) публічні централізовані державні й муніципальні фонди – державний і місцевий бюджети; б) централізовані державні цільові позабюджетні фонди; в) державний і муніципальний кредит; г) державне обов’язкове особисте і майнове страхування; д) фонди державних кредитних установ (автор прямо вказує у відповідній класифікації на Національний банк України, Державний ощадний банк України та Державний Український експортно-імпорتنний банк); е) децентралізовані державні та муніципальні фонди, створювані державними і муніципальними підприємствами, яким було передано державне і муніципальне майно.

2. Фінанси господарюючих суб’єктів: а) фонди підприємств, що займаються комерційною діяльністю; б) фонди фінансових посередників (банків, страхових організацій, недержавних пенсійних фондів тощо); в) фонди некомерційних організацій (неприбуткових)»¹⁰.

Визнання фінансів господарюючих суб’єктів визначальною складовою фінансової системи держави дає змогу зробити висновок про модернізацію фінансово-правових відносин, активізацію їх майнового елемента. Позиція Л. К. Воронової окреслює фінансову систему держави як цілісний об’єкт наукового дослідження. Науковець реабілітує велику групу суспільних відносин, яка залишалася поза увагою представників фінансової науки протягом багатьох років. Домінуюча роль держави в особі уповноважених органів державної влади, характерна для радянського періоду розвитку фінансової науки, відсутність приватної власності, а також нормативістський підхід до правової науки призвели до нівелювання ролі фінансів суб’єктів господарювання, а також домогосподарств у механізмі фінансової системи держави. Адже саме громадяни-

підприємці та інші господарюючі суб'єкти, які сплачують податки, зумовлюють зростання ВВП, збагачують дохідну частину бюджету, отримують соціальні виплати з позабюджетних фондів, регулюють виробництво і споживання, що є базовою складовою фінансової системи держави.

Автори «Сучасного економічного словника» Б. А. Райзберг, Л. Ш. Лозовский, Е. Б. Стародубцева розглядають фінансову систему як «...сукупність законів, правил, норм, що регулюють фінансову діяльність і фінансові відносини держави (грошова система, система фінансових установ)»¹¹. Важко погодитись з позицією авторів даного визначення, адже сукупність законів, що регулюють фінансову діяльність держави, – це фінансове законодавство, або джерела фінансового права. А сама фінансова система – це регульований об'єкт, а не регулятор.

Так, автори відомого підручника «Економікс. Принципи, проблеми і політика» К. Макконнелл і С. Брю характеризують фінансову систему як таку, що включає федеральну резервну систему, до якої належать 12 національних федеральних банків, які є одночасно і центральними банками (інші країни, як правило, обмежуються одним таким банком). До цієї системи включено також комерційні та ощадні установи. З позиції національного законодавства, запропоноване визначення схоже на визначення дворівневої банківської системи.

Становлення контрактних відносин під час розвитку економічних, у тому числі й фінансових систем, як відомо, може відбуватися за трьома моделями: англо-американською (або – англосаксонською), романо-німецькою та ісламською. Перші дві з них вважаються головними. Англосаксонська модель характеризується порівняно більшим економічним індивідуалізмом з відповідною перевагою випуску цінних паперів у зовнішньому фінансуванні, а також розвиненою системою інститутів фондового ринку. У романо-німецькій моделі переважає довгострокове кредитування банківськими структурами і пріоритетний розвиток банків як фінансових посередників. Традиції системи ісламських фінансів ґрунтуються на забороні та інколи на обмеженні отримання відсоткової винагороди за проведення фінансових операцій – доходи здебільшого виплачуються як результат участі у прибутках, а не як процентні нарахування. Мусульманська фінансова система з її заборобою нарахування відсотків за кредитами зумовила особливості розвитку ринку фінансових послуг Близького Сходу. Проте заборону нарахування відсотків зафіксовано не лише в Корані, у священній книзі християн Біблії зазначено: «Якщо позичиш гроші народові Моему, бідному, що з тобою, то не будь йому, суворий позичальник, – не покладеш на нього лихви. Якщо дійсно візьмеш у заставу одягу ближнього свого, то вернеш її йому до заходу сонця» (М 22. 24–25)¹². Кредити, забезпечені заставою, давно стали найбільш рентабельною фінансовою послугою, що сприяло швидкому збільшенню системи фінансових установ країн англо-американської та романо-германської фінансової системи, всупереч положенням релігійних норм.

Зважаючи на вищезгадане, можна, на нашу думку, визначити фінансову систему як сукупність уповноважених органів державної влади, місцевого самоврядування та недержавних фінансових інституцій, які на підставі чинного законодавства дають змогу регулювати на макро- і мікрорівні сукупність потоків коштів та забезпечують функціонування економіки та процес створення ВВП. Фінансова система, на думку С. Л. Лондара, включає в себе органи управління фінансами, фінансово-кредитні установи, фінансові ресурси, закони, правила, норми, що регулюють фінансову діяльність¹³.

Отже, ринок фінансових послуг належить до структури фінансової системи України і відповідно до предмета правового регулювання фінансового права.

З економічної точки зору ринок – це територія взаємодії продавців та покупців. Термін «ринок» походить від англійського «ring» – коло, адже центральні площі середньовічних міст завжди виконували роль ринку.

У Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» зазначено: «ринки фінансових послуг – сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів».

Основна функція ринку фінансових послуг – організаційна, адже ринок це найбільш прийнятне середовище для взаємодії фінансових посередників та клієнтів. Лише організований ринок – гарантія захисту майнових прав осіб. О. Д. Василик визначає ринок фінансових послуг як: «механізм перерозподілу фінансових ресурсів між окремими суб'єктами підприємницької діяльності, державою і населенням, між учасниками бюджетного процесу, деякими міжнародними фінансовими інститутами»¹⁴. Важливим у даному визначенні є виокремлення бюджетної складової механізму перерозподілу фінансових ресурсів, адже основним джерелом формування дохідної частини бюджету виступають фінанси суб'єктів господарювання у вигляді податкових платежів, при чому фінансові установи у податкових правовідносинах виступають як платником податків, так і податковим агентом. Отже, правовідносини на ринку фінансових послуг, бюджетні та податкові правовідносини становлять невід'ємну складову предмета фінансового права.

На підтвердження цього І. О. Рогач зазначає: «кругообіг коштів, що опосередковує економічну діяльність у державі, здійснюється постійно, проте в процесі цього руху коштів може настати час, коли їхня частка вивільняється з кругообігу на окремо взятому підприємстві або в організації, чи у конкретного громадянина. Інші суб'єкти економічного процесу в цей самий час відчувають тимчасову потребу в коштах. Ринок фінансових послуг здатний задовольнити інтереси кожного з них»¹⁵.

У науці фінансового права існує безліч наукових та практичних підходів до визначення категорії «ринку фінансових послуг», часто вони суперечать один одному, тому потребують більш детального аналізу.

У підручнику «Вступ до банківської справи» М. І. Савлук визначає ринок фінансових послуг як сферу діяльності банків. На думку автора, ринок фінансових послуг – це «механізм перерозподілу грошових коштів між секторами і суб'єктами економіки та збалансування окремих грошових потоків і грошового ринку в цілому входить ринок грошей і ринок капіталів (фінансовий). До ринку грошей віднесено ринки короткострокових позичок і короткострокових фінансових активів та валютний ринок, а до ринку капіталів (фінансового) – ринки цінних паперів та середньо- і довгострокових банківських позичок»¹⁶. Таким чином, ринок фінансових послуг визначають як ринок капіталів.

У підручнику «Гроші та кредит» той самий автор грошовий ринок структурує за трьома ознаками: «За економічним призначенням ресурсів він поділений на ринок грошей і ринок капіталів (без ототожнення останнього з фінансовим ринком). За інституційними ознаками до нього включено ринки банківських кредитів і продуктів інших фінансових інституцій та фондовий ринок. За видами фінансових інструментів грошовий ринок включає ринки позичкових зобов'язань і цінних паперів та валютний ринок»¹⁷.

Аналіз зазначених наукових праць дає змогу зробити висновок про економічний зміст відносин на ринку фінансових послуг. Проте ринок фінансових послуг має під собою підґрунтя товарно-грошових відносин, які врегульовуються нормами і законами, що у своїй сукупності формують окрему галузь права – фінансове право. Тому не слід ігнорувати організаційно-правовий аспект. В організаційному аспекті ринок фінансових послуг – це сукупність імперативних правовідносин у сфері регулювання та нагляду за діяльністю фінансових установ органами державної влади та місцевого самоврядування з метою забезпечення належних умов для здійснення фінансових операцій, отримання прибутку, захисту майнових інтересів вкладників та створення сприятливого інвестиційного клімату.

Аналіз місця і ролі ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку дає змогу сформулювати такі теоретичні **висновки**:

1. Розгляд сутності ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку потребує врахування інформаційного та інституційного аспектів. Такий підхід є наслідком усвідомлення функціонального призначення ринку фінансових послуг, що полягає в подоланні асиметрії інформації між економічними агентами і формуванні нових інноваційних можливостей.

2. Фінансовий ринок призначений для здійснення угод між покупцями і продавцями фінансових ресурсів, а сутність ринку фінансових послуг у тому, що він відображає конкретні форми організації руху фінансових ресурсів за допомогою фінансово-кредитного механізму.

3. Ринок фінансових послуг – це сукупність відносин продавець-покупець, здійснюваних через фінансову послугу як сферу господарської діяльності, де фінансові послуги спочатку виробляються для обміну або купівлі-продажу. У повсякденній господарській практиці важливий не сам по собі фінансовий ринок, а конкретні форми прояву фінансових стосунків через надання фінансових послуг, різноманітні види яких встановлюються державою.

¹ Кравчук Н. Фінансова система держави: теоретична концептуалізація та проблеми структурування // Світ фінансів. – 2006. – Вип. 3(8). – С. 81.

² Воронова Л. К. До дискусійних питань щодо предмета і методу фінансового права / Л. К. Воронова // Вісник Академії правових наук України. Зб. наук. праць. – № 2. – Харків, 2003. – С. 324.

³ Беккерская Д. А. Финансовое право в XXI веке: основные проблемы и пути развития / Д. А. Беккерская // Финансовое право, 2005. – № 1. – С. 2–3.

⁴ Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина [Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова)]. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. – 592 с. – С. 87.

⁵ Нагребельний В. П., Чернадчук В. Д., Сухонос В. В. Фінансове право України. Загальна частина: Навчальний посібник / За заг. ред. члена-кор. АПН України В. П. Нагребельного. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 320 с. – С. 32.

⁶ Лондар С. Л. Вхідження України у світовий економічний простір та трансформація фінансових визначень [Текст] / С. Л. Лондар // Фінанси України. – 2006. – № 5. – С. 43.

⁷ Кучерявенко М. До питання про систему фінансового права. / М. Кучерявенко // Право України. – 2003. – № 4. – С. 33.

⁸ Грачева Е. Ю. Развитие государственного финансового контроля в Российской Федерации как тенденция формирования социального государства / Е. Ю. Грачева // Международная научно-практическая конференция [Финансовое право в условиях рынка в XXI веке] посвященная юбилею кафедры финансового права и бухгалтерского учета МГЮА. – М., 2005. – С. 111–112.

⁹ Воронова Л. К. Финансовое право: [Учебное пособие] / Л. К. Воронова, Н. П. Кучерявенко. – Харьков: Легас, 2003. – 360 с. – С. 10–11.

¹⁰ Там само. – С. 21–23.

¹¹ Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. Современный экономический словарь. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 495 с. – С. 360.

¹² Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту // [переклад з давньоєврейської та грецької] – К: Ukrainian Bible, 1990. – 296 с. – С. 80.

¹³ Лондар С. Л. Вказана праця. – С. 46.

¹⁴ Василик О. Д. Теорія фінансів: [Підручник] / О. Д. Василик. – К.: НІОС. – 2000. – 416 с. – С. 335.

¹⁵ Міжнародні фінанси / [за ред. Рогача О. І.] / – К.: Либідь, 2003. – 784 с. – С. 412.

¹⁶ Вступ до банківської справи / [Відп. ред. М. І. Савлук]. – К.: Лібра, 1998. – 344 с. – С. 60.

¹⁷ Гроші та кредит: Підручник / М. І. Савлук, А. М. Мороз, М. Ф. Пуховкіна та ін.; [За заг. ред. М. І. Савлука]. – К.: КНЕУ, 2001. – 599 с. – С. 114–118.

Резюме

У даній статті розглянуто особливості фінансово-правового регулювання ринку фінансових послуг України, а також місце та роль ринку фінансових послуг у фінансовій системі держави.

Ключові слова: ринок фінансових послуг, фінансова послуга, супровідна послуга, операційна послуга, фінансова операція, фінансове посередництво, небанківська фінансова установа, універсальна фінансова установа, державне регулювання ринку фінансових послуг, систематизація законодавства про фінансові послуги.

Резюме

В данной статье рассматриваются особенности финансово-правового регулирования рынка финансовых услуг Украины, а также место и роль рынка финансовых услуг в финансовой системе государства.

Ключевые слова: рынок финансовых услуг, финансовая услуга, сопровождающая услуга, операционная услуга, финансовая операция, финансовое посредничество, небанковское финансовое учреждение, универсальное финансовое учреждение, государственное регулирование рынка финансовых услуг, систематизация законодательства о финансовых услугах.

Summary

This article discusses the features of finance – the legal regulation of the financial services market of Ukraine and the place and role of the financial services market in the financial system of the state.

Key words: market in financial services, financial services, supporting service, operational services, financial transaction, financial intermediation, bank financial institution, a universal financial institution, government regulation of financial services, systemization legislation on financial services.

Отримано 2.02.2012

Н. В. ЩЕРБАТЮК, А. В. БОНДАР

Наталія Володимирівна Щербатюк, кандидат юридичних наук, доцент Національного транспортного університету

Андрій Вікторович Бондар, кандидат юридичних наук, доцент Національного транспортного університету

СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТУВАННЯ ЗА МЕЖІ УКРАЇНИ

Інтеграція України у світову економіку супроводжується поступовим оволодінням вітчизняними підприємцями всього спектру економічних способів та прийомів участі у міжнародному обороті, зокрема шляхом розміщення капіталовкладень в об'єкти інвестування, розташовані за межами України. За таких обставин правове регулювання інвестування за межі України має вдосконалюватись одночасно із поживленням відповідних процесів.

Дослідженням даного питання займалися О. Вінник, В. Бутузов, А. Марущак, В. Чернадчук, В. Сухонос, Т. Чернадчук.

Важливість вдосконалення правового регулювання інвестування за межі України пов'язана із наявністю в цьому процесі як позитивних, так і можливих негативних наслідків.

До позитивних наслідків належать такі:

1) поживлення міжнародних відносин, оскільки здійснення інвестицій в об'єкти, що розташовані в інших державах сприяє міжнародному культурному обміну та міжнаціональному спілкуванню, дає змогу підтримувати національну діаспору за кордоном;

2) взаємопроникнення економік, що передбачає більш тісну співпрацю між країнами, які мають значні взаємні капіталовкладення, що виливається у взаємний захист інвестицій, а в подальшому – створення міждержавних економічних союзів;

3) залучення національних спеціалістів до міжнародного розподілу праці, що означає можливість національних фахівців та талантів брати участь у інвестиційних проектах за межами держави – в країні із відповідною спеціалізацією національної економіки;

© Н. В. Щербатюк, А. В. Бондар, 2012